

Medlemsblad för

Boden

Överluleå

Forskarförening

N. o 2

Årgång 4

Maj 1995

Kung KARL XIV GUSTAV vid invigningen av marknaden i Gunnarbyn

Vid invigningen av "Malmens väg" deltog konung Karl XIV Gustav och ett antal inbjudna gäster. Invigningen startade i Gällivare och fortsatte sedan med snöskoter till Ripats, och därifrån i bilkortege till Nattavara för lunch.

På eftermiddagen kom sällskapet till Gunnarsbyn där konungen invigde marknaden. Som guide på marknadsområdet var förre riksdagsmannen Åke Selberg, för dagen iklädd slohatt.

Styrelse och övriga funktionärer för Boden Överluleå ForskarFörening

Styrelse

Ordförande	Kristina Öhman Prinsg 25, 961 31 Boden	tfn: 0921-159 79
V. ordförande	Björn Fredriksson Nipvägen 18, 961 44 Boden	tfn: 0921-653 15
Sekreterare	Gunnar Almqvist Vargvägen 9, 961 68 Boden	tfn: 0921-129 26
Kassör	Gun-Marie Åkerström Kvarng 17, 961 64 Boden	tfn: 0921-182 02
Ledamot	Solveig Burström Strutsg 8, 961 74 Boden	tfn: 0921-146 49

Föreningens adress:

c/o Gun-Marie Åkerström
Kvarng 17 961 64 Boden

Medlemsavg. 100 kr/år
Postgiro: 1 57 58-6

Styrelsesuppleanter	Tyra Henriksson Constance Rutberg	tfn: 0921-147 42 tfn: 0921-163 11
Valberedning:	Linnea Westerberg Valdemar Gustafsson	tfn: 0921-600 75 tfn: 0921-144 51
Revisorer	Anna-Maria Persson Carl Lennart Persson	tfn: 0921-533 33 tfn: 0921-533 33
Revisorssuppleanter	Sixten Sandberg Brita Lundman	tfn: 0928-401 32 tfn: 0921-138 79
Redaktör	Herman Wahlberg Arne Isaksson Notarievägen 7 961 39 Boden	tfn: 0921-109 42 tfn: 0921-179 47

INNEHÅLL

Sid 3	Invigningen av "Malmens väg"
Sid 5	Annons om nästa medlemsmöte
Sid 6	Fortsättning på Minnen och berättelser från Sörbyn
Sid 8	Annonser
Sid 9	Klipp från andra tidningar
Sid 10	Rapport från Årsmötet 1995 03 05
Sid 11	Gåvor till föreningen samt upprop till medlemmarna
Sid 12	Annons Bodens Kommun

MALMENS VÄG

I nr 1/95 av vårt medlemsblad skrev jag om att konung Karl XVI Gustaf skulle inviga vinterleden "Malmens väg".

Så har nu skett med deltagande av 44 prominenta gäster. Av dessa kan nämnas: Landshövding Gunnar Brodin som konungens värd under besöket, LKAB:s VD Carl Ameln med fru, Departementssekreterare Siv Gustavsson med make, Länsrådet Jan Olov Hedström med fru, Kommunallrådet Vanja Berglund med make, Överstelöjtnant Tommy Sundkvist med fru och Riksdagsman Olle Lindström med fru.

Den röda tråden i denna två dagar långa invigning har varit malmen och det slit för människor och djur som det inneburit vid transporten de 18,9 milen ned till kusten. Men också den framtidsvy som den nu invigda vinterleden ger i form av kulturhistorisk turist och fiskeresmål.

INVIGNINGEN

Invigningen startade kl 10.00 den 1/4 med att kommunalfullmäktiges ordförande i Gällivare hälsade alla gäster och åskådare välkomna till invigningsceremonin och höll ett tal om Råne Älvdalsprojektet samt överlämnade en gåva till konungen, det var en malmrajd snidad ur en 5 kilo tung trädrot. LKAB:s VD Carl Ameln höll sedan en betraktelse över malmen, från upptäckten av malmberget och fram till dagens högteknologi. Under Carl Amelns tal påbörjades lastningen av malm i de redan tidigare framkörda malmakkjorna, det var gruvarbetare klädda i 1700-talskläder som utförde detta.

Konungen började sitt tal med att han tackade för att han fått inbjudan att vara invigningsförrättare. Han sade därefter att han visste att många som samlats här idag, var ättlingar till de pionjärer som för 200 år sedan startade denna basnäring. Konungen rosade de fyra kommunerna och stiftelsen Råne Älvdal för det samarbete som lett fram till den kulturhistoriska satsning som vinterleden Malmens väg är. Han trodde också att vi i framtiden skulle få mer av sådana vinterleder, skälet som han angav var snöskotern. Han sade att denna var ett bra fordon för många att komma ut i vår vackra natur, men varnade också för avarterna.

Konungen sade också att han trivdes i Norrland och att han snart skulle komma tillbaka, ja redan på måndag, då han skulle inviga det nya kulsinterverket i Kiruna. Därmed förklarade han vinterleden "Malmens väg" öppnad.

Efter detta gick konungen ned från talarstolen och fram till lappen med ledarrenen och startade malmrajden, samt ledde den ut ur amfiteatern Tippsta.

NATTAVAARA

Efter att denna ceremoni var slut startade en skoterrajd med konungen i spetsen längs malmens väg till Ripats och därifrån bilkortege till Nattavaara. Första anhalt blev Bäckstranden, där skolbarn sjöng för konungen, träskulptören Svante Oskarsson visade sina alster och en malmrajd med renar och akkjur passerade förbi.

Efter besöket vid Bäckstranden for sällskapet till hembygdsgården för lunch. Hembygdsföreningens ordförande Bertil Holmgren var värd under vistelsen i Nattavaara. Före lunchen överlämnades ett flertal gåvor till konungen. Bland annat en modell av hembygdsgården fylld med norrländska läckerheter. För övrigt är denna gård Gällivare Kommuns äldsta bevarade skolbyggnad. Konungen skrev också sitt namn på en metallplatta som senare skulle graveras samt sättas upp på sin plats i hembygdsgården. Konungen är ju högste beskyddare för Sveriges hembygdsvårelse.

I Nattavaara hade man nog gått man ur huse för så mycket folk har nog aldrig varit samlat vid Bäckstranden som denna dag.

GUNNARSBYN

Efter lunchen bar det iväg i bilkortege till Gunnarsbyn och invigningen av vintermarknaden. Det var inte tänkt att konungen skulle hålla tal utan enbart inviga vintermarknaden.

Så blev det nu inte, efter det att kommunalråden och representanter för dessa från de fyra kommunerna överlämnat gåvor till konungen, höll ordf. för stiftelsen Råne Älvdal Åke Selberg ett varmt och engagerat tacktal till konungen varvid han också berättade att 1936 fick Gunnarsbyn men främst Lassbyn fint besök av dåvarande kronprinsen Gustaf Adolf konungens far.

Det märktes på Åke att han var djupt tagen av stundens alvar, det berodde nog främst på att så mycket folk var samlade på marknadsplatsen. Gunnarsbyn hade nog femdubblat sin befolkning. Konungen höll ett spontant tal där han tackade för gåvorna men främst för en fin dags upplevelser längs malmens väg, han tyckte denna var en fin kulturhistorisk satsning där en stor potential finns till turistutveckling i nära framtid, samt önskade lycka till. Så förklarade han Gunnarsbyns och Malmens vägs vintermarknad för invigd.

Trots överskridande av stipulerad tid begav sig därefter konungen på en rundvandring genom hela marknadsområdet. Sedan denna rundvandring var genomförd gav han massmedia och då främst våra egna läns-tidningar möjlighet att intervjua honom. Konungen avreste därefter i sällskap med landshövdingen i helikopter till Kallax för vidare färd till Drottningholm.

För de prominenta gästerna var en stor tältkåta på 60 kvadratmeter rest. I denna bjöd Bodens kommun på middag med Vanja Berglund som värd. Denna middag var komponerad på 1700-talsvis och serverades av lärare och elever från kockskolan på Bergnäset. Förrätten bestod av aborrsoppa, denna avåts ur urgröpt björkstam, huvudrätten helstekt ren med rotfrukter serverades på en tunn björkskiva med ett mjukt tunnbröd där maten lades på, morakniv och fingrar var besticken. Middagen avslutades med kaffe och kaffeost. Till middagen hade landshövdingen återkommit och deltog i denna.

I Gunnarsby Folkets hus var anordnat pub både fredag och lördag. Krögaren hade tagit med sig 2100 liter öl för att sälja dessa dagar, det var för lite, redan på fredagskvällen hade 1600 liter gått åt. Denna förbrukning visar tydligt på hur mycket folk denna invigning drog. Lördagskvällen slutade med dans till Röde och Rått i ett absolut fullsatt Folkets hus.

OMLASTNINGSSTATIONEN SPIKEN

Efter en sådan fantastisk första invigningsdag kunde man misstänka att proppen gått ur. Så blev det inte, men andra dagen hade en annan karaktär. Marknaden började kl 10.00 med ett skådespel där man i tanken förflyttades till omlastningsstationen Spiken.

På planen vid 1700-talsdelen av marknaden stod två arbetare och väntade vid en malmväg på hästforor som körde fram, strax därefter kom malmrajden ur skogen och fram till vågen. När alla var samlade kom stationschefen fram och hälsade samt bjöd på en sup.

Därefter började omlastningen med vägning av malmen. Så fort malmakkjorna var tömda började stationschefen och lappen att accordera om betalningen. Den tydliga misstänksamheten mellan bönder, lappar, arbetare och bruksledning glimtrade fram under skådespelets gång.

NIEMISEL

När detta skådespel var slut begav sig de prominenta gästerna med snöskoter längs malmens väg till Långforsen i Niemisel. Där tog Lars Andersson emot och berättade samt visade hur en kolmila sattes upp och brändes. Därefter kom hästforor fram för att hämta kol. Därefter bjöds på kaffe och renklämma vid den nybyggda rastkojan av Råneälvsmodell. Efter kaffet fortsatte färden med snöskoter mot Melderstein för nytt skådespel och lunch. Hästfororna med malm kom fram till herrgården, selades av och djur och kuskar blev tilldelade mat av herrgårdsbetjäningen, allt utomhus.

Konstnären Rolf Selberg visade och berättade om sina tavlor över brukseran.

STRÖMSUND

Efter lunchen fortsatte färden mot målet Strömsund. En lång sträcka av malmens väg går på Råneälvens is. Efter denna sträcka hade man nog gått man ur sommarstuga (huse), för överallt där skotrarna drog fram var det folk som stod på isen och vinkade, många hade snöskotrar och hakade på i kön mot Strömsund.

Vid framkomsten tog det sista skådespelet vid. Hästfororna kom under fanfarer fram bredvid de gamla rostgroparna vid masugnsruinen och började där lasta av malmen.

När detta var klart tog Åke Selberg till orda och sade att invigningen av "Malmens väg" var genomförd. Margareta Lindbäck som representant för de prominenta gästerna tackade för två fina dagar. Siv Gustavsson från kommunikationsdepartementet steg fram och tackade och lovade att berätta om dessa två dagar hon varit med om för folk på departementet samt önskade lycka till för framtida satsningar.

Hans Carlsson ordförande för Snofed tackade som representant för alla skotermedlemmar i Sverige för den utomordentligt fina reklam för snöskotern som dessa två dagar varit. På detta vis blev avslutningen mycket värdig. Sammanfattningen måste bli: Solen lyste, kungen myste och folket log.

Förutsättningen för att en sådan här manifestation skall kunna genomföras är att människorna vill det. Det är mer än 300 Råneälvdalingar, som oavlönat och på ideell väg, ja en del har till och med tagit ledigt från ordinarie arbete, och som på mindre än ett halft år byggt upp en organisation för denna invignings genomförande. I tro på sin byggda framtid har jantelagen lagts åt sidan och en mer än 18 mil lång samarbetskedja har varit rådande. Som undertecknad vill jag ta fram pojkens ord ur filmen. "Vi hade i alla fall tur med vädret". Nu börjar det, nu börjar det.

Björn Fredriksson

MARKNADEN I GUNNARSBYN

I samband med invigningen av "Malmens väg" arrangerades en rad festligheter i Råneälvdal.

Några från föreningen som medverkade vid invigningen av "Malmens väg".

nedre raden Gun-Marie Åkerström och Kristina Öhman.
övre raden Eila Fredriksson Björn Fredriksson samt undertecknad.

I Gunnarsbyn var det marknad med 100 talet knallar och lokala försäljare.

Som marknadsområde användes den stora planen framför industrihuset och Församlingshemmet.

I Församlingshemmet hade BÖFF en monter där vi sålde böcker och tidningar samt släktutredningen över Per Andersson från Sörbyn. Vi hade även en skärmställning som visade föreningens inriktning och målsättning.

Under de två dagar som marknaden pågick var det massor av folk som besökte vår monter.

På grund av för många utställare i Församlingshemmet gick det inte att visa skärmställningen på ett tillfredsställande sätt, eftersom vi placerades i det inre rummet och inte fick den plats vi behövde för att besökarna skulle kunna ta del av utställningen.

I övrigt var det ett mycket trevligt arrangemang där det mästa fungerade bra.

Arne Isaksson

MEDLEMSMÖTE

20 maj kl 13.00 ROBBGÅRDEN

Val av deltagare till riksstämman

Info om utställning på Konstgillet

Info om anbytdag i Gällivare

LAGA SKIFTET I EN BY

Föredrag av

Stig Söderlind

TACK

Ett varmt tack från styrelsen för Boden Överluleå Forskarförening till Carola Björnsdotter för de mycket fina affischer som du gjorde åt oss.

FORTSÄTTNING PÅ MINNEN OCH BERÄTTELSE FRÅN SÖRBYN

Återgivna av Alma Engman i Sörbyn

En gammal tant berättade den här historien för mig. Det var en gård här i byn som hade det väldigt fattigt. Ingenting ville lyckas för den. Kreaturen blev sjuka och dog. En häst råkade i sken, skadade sig och fick nödslaktas. Allt gick dem emot tycktes det. Så en höstkväll när alla skulle gå till sängs, ja en del hade väl redan krupit ned i bädden, men husmor var, som vanligt den tiden, sist av alla.

Då bankade det på dörren. Nu hör till saken att mor i huset var en "jordemor", en slags byabarnmorska, som man kunde anlita vid födslar. Bäst att öppna tänkte hon. Utanför stod en liten gråklädd man, "Kom med, det är bråttom" sa han och tog henne i handen.

Hon visste inte vart dom gick, bara att det bar nedåt. Mörkt var det också. Till slut öppnade han en dörr och dom kom in i ett litet rum. Illa upplyst var det, men hon kunde skönja en bädd där en kvinna låg i födslovändor. Att det var bråttom att bistå med hjälp förstod hon också, så hon ordnade med allt som hon brukade. Hon var ju van med sådant.

Sent omsider när mor och barn var omskötta och hon skulle till att gå fick hon se ett bord med ett stort trätråg på. Från taket droppade en brun illaluktande vätska ner i träget. "Varför har ni så här?" frågade hon. "Så här får vi ha det så länge ni har stallet ovanför vår bostad" fick hon till svar. "Men flyttar ni på på stallet så ska vi se till att ni får det bra". Den lille gråklädde mannen tog henne åter i handen och dom gick, denna gång bar det uppåt. När hon stod utanför sin egen dörr räckte han henne en liten påse med orden. "Det här skall du inte ha gjort för intet". Sen försvann han. Eftersom hon var trött skyndade hon sig in, la sig och somnade.

På morgonen kändes allt så överkligt. Hon skyndade sig upp och gjorde upp eld i spisen, trodde hon drömt alltihop. Så fick hon syn på den lilla påsen, skyndade sig att öppna den, och vad får hon se. Jo, i påsen fanns bara hyvelspån, det liknade i alla fall det. "Äsch", tänkte hon "var det bara det". Så påsen åkte in i brasan, men när elden nådde den small det till. Det glimmade som av silver eller rent av guld från den. Hon försökte med spisrakan rädda det hon såg, från elden, men förgäves. Nu gjorde jag något dumt var hennes tanke.

Till sommaren byggde man ett nytt stall en bit ifrån det gamla. Från den dagen man flyttade djuren dit började allt gå dem väl i händer, så efter några år kunde dom räkna sig till de mer besuttna i byn.

OM FÄRGNING AV GARN.

Det var inte vanligt bland allmogen att köpa tyger i nån större utsträckning. Det mesta vävdes i hemmen.

När man skulle färga blått samlade man urin i en träbytta, det skulle helst vara barnurin. Byttan ställdes i fårkäppen, den skulle hållas varm. När man samlat nog med urin, köpte man indigo, som stöttes fint och las ner i urinen. Så lades det garn man ville färga, ner i byttan där det fick ligga i 3-4 dagar. Givetvis hade man ett lock på den här byttan, det fick inte komma skräp i.

Man tog upp det och prövade om det var lagom blått. Ville man ha det mörkare fick det ligga någon dag till. Det skulle inte packas hårt, utan ligga löst. Man fick inte spä med vatten, utan behövdes det, tog man mer urin.

När man fått den färg man ville ha, sköljde man med urin, och sen kunde man tvätta och lufttorka det. Färgen blev helt tvättäkta och bleknade mycket obetydligt. Det kallades "byltblått" eller "Pissblått" Soppan gick att använda flera gånger, men det garn man lägger ner sedan blir ljusare

Oblekt mattvarp kunde färgas i en stålgrå färg med granris som man hackade och la ner i en gryta. Sommartid höll man til vid någon sjöstrand eller någon å. Det skulle vara järnnitrit i den där massan i grytan också. En mycket vacker stålgrå färg blev resultatet.

Den här färgningen gjorde många förr. Det kanske inte fanns garner i färg eller också blev det billigare att färga själv. Lite arbete ock besvär räknades tydligen inte som viktigt.

OM ÖVERHET OCH MYNDIGHETSPERSONER.

Att myndighetspersoner inte var så väl sedda av den fattiga allmogen var väl känt från den tiden. Allra helst som de höga herrarna gärna tillskansade sig mer makt än dom egentligen hade. En lantbrukare med

ett litet ställe hade plöjt en teg och sedan plockat ihop i högar små kvistar som kommit i dagen när han plöjt.

Jorden bestod mest av "röta" och det är multnade växtdelar som kan innehålla en del grövre material. Dessa, som kallades "Äengan", var ett väldigt åtråvärt bränsle ty när det hade torkat var det hårt och drykt att elda med.

Alltnog råkade en av dessa höga herrar komma vägen förbi och fick syn på högarna med dessa kvistar. Han beordrade lantbrukaren köra hem dem till sin gård, vilket skedde. Men den fattige lantmannen rövade på hämnd. Så när han fick höra, att den höge mannen skulle ut på en förrättning, ställde han sig bakom ett stort träd med en yxa i handen, utmed vägen vid aftontid när han beräknade att den höge skulle passera på vägen hem. Men den höge mannen hade fått något annat på gång, så han tog en annan väg. Det kanske var lika bra det. Men efteråt sade lantmannen "Jag hade vetat säkert var jag skulle ha gjort av honom. Jag skulle ha stoppat honom i kalkkällan".

Det fanns en stor kalkkälla bara en bit från vägen, där en del från byn hämtat sitt dricksvatten ännu in på 1980-talet, därför att dom tyckte det kommunala vattnet smakade klor.

OM KALAS OCH BRÖLLOP.

En tant från byn var bjuden på kalas. Det serverades kålrötter, det här hände före potatisens tid, fisk, nykärnat smör och kärnmjök. Tanten lade tjockt med smör på kålrotskivorna och sade urskuldande: "Du goda rot, du var mig då en smörtjuv".

Så någon tid efteråt skulle hon själv ha kalas. Samma slags rätter bjöds, dock utan smör. Då sa tanten: "Du goda rot du smörar dig själv". Underförstått att kålrötter var så goda, så dom kunde man gott äta utan smör. Ja se snålhet!

Det var ett bröllop här i grannbyn, ett riktigt kyrkbröllop med tärnor, middag och dans efteråt. På kvällen, när allt var överstökat och brudgummens föräldrar var för sig själva och det var läggdags, började brudgummens mor beskärma sig.

Nu hör det till saken att brudparet var mycket unga, bruden var precis fyllda 18 år och brudgummen knappt mer än 21 år. Alltnog brudgummens mor gnölade om att: "Hon är ju så ung och hur skulle det gå, och barn skulle hon ha och allt".

Då svarade hennes man: "Hå nog hinner dom alltid bli nog gamla".

Att modern inte tänkte på att hennes son inte var stort äldre, och att sonen var delaktig i barnet som väntades, kan kanske förklaras med det gamla ordstävets:

"En mor vill alltid att hennes dotter skall få en bättre man än den hon själv har haft, men hon tror aldrig att hennes son får en bättre fru än hon själv har varit".

OM ATT SE IN I FRAMTIDEN.

Min svärmor berättade den här historien för mig. När hon var en ung flicka skulle hon och tre andra unga tjejer leka en lek som hette "Fråga glaset".

Man samlades hos en av flickorna, helst kring ett runt bord. Ett stort papper, en penna och ett driksglas behövdes. Så ritade man på papperet upp cirklar, man kunde använda driksglaset eller annat runt föremål. När det var gjort fyllde man i cirklarna med alfabetets bokstäver. Flickorna satte sig runt bordet, glaset ställdes upp och ner, och den av flickorna som ville fråga glaset satte två fingrar på botten av det.

Under mycket glam och skratt frågade dom i tur och ordning om pojkvänner och en del andra roliga saker. När dom hållit på en stund frågade en av flickorna "Vem för glaset?"

"SATAN" bokstaverade glaset. Leken fick ett tvärt slut, glas och papper städades bort och bleka om nosen gick dom hemmåt. Den av flickorna som bodde längst bort, vågade inte gå hem ensam så hon låg över hos en av de andra till dan därpå. Det här hände på kvällen, men aldrig mer lekte dom "Fråga glaset".

Min svärmor berättade även om en ung flicka som var vådligt intresserad av att veta vem hennes tillkommande skulle vara. Så hon satte upp en spegel på ett bord, tände ett ljus på vardera sidan och satte sig själv framför. Det här skulle ske natten mot långfredag. Då skulle hon få se sin blivande make. Men det enda hon såg var en likkista. Så innan årets slut dog hon i halssjukan. Det var en sjukdom som dom pratade mycket om de gamla: att den och den dött i halssjukan. Om det var en svårare halsfluss, difteri eller en bakteriell struplockskatarr, kan man så här efteråt undra över.

När man fiskade i Vitträsket här i byn skulle man hålla sig väl med "Vitträskkärringen", det var ett sjörå som höll till där. Inte plaska med årorna i onödan, inte vara högljudd utan stillsam. För gillade hon inte fiskaren så fick han ingen fisk. Så sa de gamla här i byn. Felix Hansson och Arvid Utterström hörde till dom som tydligen stod på god fot med sjörået, för dom hade alltid god fiske-lycka.

Men nu undrar jag om inte den här gumman har schappat sin kos, på grund av motorbåtarna om sommaren och snöskotrarna på vintern som bullrar fram.

Sedan förra tidningen har jag fått en del svar på min undran om vad som fanns i glasen mellan fönsterrutorna på vintern: Det lär tydligen mest ha varit ättika, men även förslag om att de skall ha innehållit saltsyra och svavelsyra har kommit. I samband med svaren, frågade Irma Johanson om jag visste vad det var som användes när

potatiskällaren rengjordes och städades på våren? Hennes mamma brukade bränna ett gult pulver och röka med det efteråt i källaren. Själv gissade hon på svavelblomma, men var det mot ohyra, råttor eller dålig lukt?

Jag låter frågan gå vidare till läsarna.

Och än en gång, skriv ock berätta gamla minnen, varför inte från arbetslivet och dess förhållanden förr i tiden.

Vi har erhållit ett band av Folke Bränholm i Kalix med berättelser om skogsarbete och flottning av några gamla skogsarbetare på Råne-bondska som vi skall se vad vi kan göra åt. Ev. kanske vi spelar upp det på något medlemsmöte eller tar in delar av det i medlemsbladet. Styrelsen tackar för det.

Svaren och bidragen skickas till:
Gun-Marie Åkerström
Kvarngatan 17
96164 Boden

Nytt från SVAR

Nu finns det mycket nytt att låna från SVAR:

- * Ålands landskapsarkiv, kyrkoarkiven
- * Stockholms läns domsagor
- * Uppsala läns domsagor
- * Hjälpkommittén för Finlands barn, kortregister
- * Register över skattebrevskoncepten
- * Pressklippssamlingar från Höör, Trosa, Oxelösund, m.fl. orter
- * Fångvårdsanstalten i Östersund, fångrullor

Arkiv och bibliotek har våra kataloger

Välkomna med Era beställningar!

SVENSK
SVAR
ARKIVINFORMATION
EN ENHET I RIKSARKIVET

BOX 160 • 880 40 RAMSELE • tel 0623-725 00 vx • fax 0623-725 05

BÖCKER TILL SALU

Släktutredning över

PER ANDERSSON

Gällivarealmens
erkände upptäckare

Mer än 1230 namn

Bland namnen kan nämnas: Bergkvist Blomberg Degerman Degerlund Drugge Engman Groth Kristoffersson Lövgren Lundberg Lindström Paulsson Riström Sundbom Wikman Åkerström.

Dessutom finns en hel del andra byaböcker t.ex Skatamark Buddbyn Vittjärv Gårdarna vid älven Råneå mm.

tänk på allergikerna!

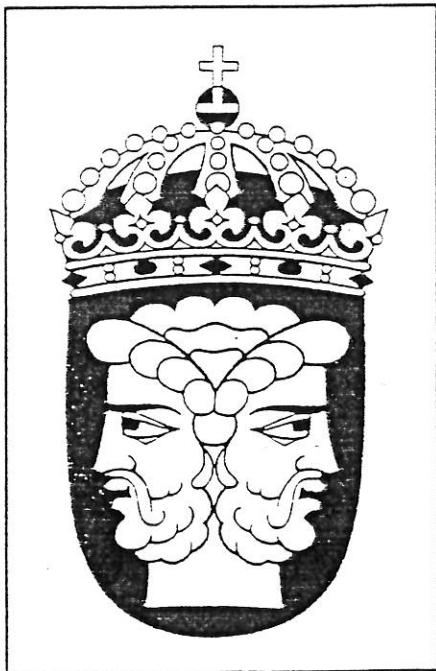
när du kommer på våra möten,
eller besöker Forskarrummet.

KOM PARFYMERI!

ARKIVVERKET FÅR EGEN SYMBOL

På senare år har man inom arkivväsendet börjat använda begreppet "arkivverket" för den del av den statliga organisationen som lyder under kulturdepartementet, det vill säga Riksarkivet och de regionala landsarkiven. I sammanhang där Riksarkivet och landsarkiven samverkar har det också funnits ett behov av en gemensam symbol.

Sedan flera förslag till motiv av olika skäl förkastats, har man valt att bruka det antika janushuvudet, vars två ansikten i arkivsammanhang länge använts för att symbolisera det dubbla tisperspektiv som styr verksamheten: att för ännu ofödda generationer bevara vittnesbördet om det som sker idag och det som redan är historia.

Uppdraget att ge form åt den nya symbolen gick till den kände konstnären Bengt-Olof Kälde. Det av honom skapade vapnet för arkivverket godkändes av heraldiska nämnden den 9 juni 1994 med tillhörande beskrivning: I blått fält ett Janushuvud av guld. Skölden krönt med kunglig krona.

Klippt ur Årsbok för Riksarkivet och Landsarkiven 1994. Samt tidn Värmlandsanor.

KRIGSARKIVET LÄGGS NER

Krigsarkivet skall läggas ned den sista juni 1995. Verksamheten skall överföras till Riksarkivet. Regeringen hoppas kunna spara pengar genom att arkivera militärt och civilt material på samma ställe. Redan

1 januari överfördes krigsarkivet från försvarsdepartementet till kulturdepartementet utan någon dialog mellan parterna.

Klippt ur tidn Värmlandsanor.

HARMENS REGISTER

Så heter ett bruksregister som står i ett antal volymer på Riksarkivet.

Ulf Berggren har fört över det till dator, och det säljs nu av Föreningen För Smedsläktforskning.

Om du skickar en diskett (både PC och Mac går bra) till Ulf får du det för 10:- Om du inte har dator kan du få det på papper för 20:-.

Jämför gärna med Kjell Åbergs nyutkomna häfte, "Tusen svenska hamrar och järnbruk, anlagda 1540-1870" (se ShF 3/94). Den senare innehåller uppgifter ur ett antal olika källor, men inte ur Harmens. Därför skiljer sig de båda utgåvorna åt gällande de svenska bruk som finns med. En annan skillnad är att Harmens även innehåller de finska bruken, samt att Ulfs version av det bara har med bruk före 1800

Om du vill köpa Harmens register skicka en diskett till

Ulf Berggren Stridbergav 2, 163 58 Spånga.

Klippt ur Släkthistoriskt Forum.

FÖRENINGEN FÖR SMEDSLÄKTFORSKNING

har bildats. Det är en följd av det projekt Ulf Berggren m fl driver sedan en tid för att utforska och ge ut Sveriges smedsläkter före 1800. Meningen är att alla ute i landet som vill arbeta aktivt i projektet ska vara med i föreningen. Bl a vill föreningen få så många som möjligt att välja en eller flera socknar med bruk där de registrerar alla smeder ur kyrkböckerna.

Föreningen har också startat en databas för smedsläkter, och ett första häfte med ett par smedsläkter är på gång (man väntas återkomma om detta i nästa nummer av ShF).

Medlemskap för 1995 löses enklast genom att sätta in medlemsavgifter, 30:- på föreningens postgiro 84 28 21-1. Om du vill kontakta föreningen är adressen.

c/o Agneta Lilie-von Rosen Utflyktsvägen 17, 161 51 Bromma.

Klippt ur Släkthistoriskt Forum.

ÅRSMÖTET 1995 03 05

Årsmötet började med att Kristina hälsade alla välkomna till mötet, därefter visade Roland och Kristina bilder och berättade om en resa i Kina.

I de val som följde blev det några förändringar av styrelsen, Anna-Greta hade avsagt sig sekreterarjobbet och ersattes av Gunnar Almqvist. Det valdes också två nya suppleanter Constance Rutberg och Tyra Henriksson som ersatte Britt Rantatalo och Jan-Olov Larsson.

En annan fråga som diskuterades var en stadgeändring. Det var en ändring under rubriken Medlemsavgift som fick följande skrivning: Medlemsavgiftens storlek fastställs av verksamhetsårets sista medlemsmöte. Det var även smärre ändringar av skrivningen i en del andra paragrafer.

Årsmötet beslutade även att årsavgiften för 1995 skulle vara 100 kr.

Sedan följde en del diskussioner om framtiden för föreningen m m.

Årsmötesförhandlingarna leddes av Olov Blombäck på ett snabbt och skickligt sätt.

Här följer ett sammandrag av de viktigaste händelserna under 1994.

Januari

Planläggning inför flyttningen av släktforskningsverksamheten till Råbäcksgården. Styrelsen planerade för vårens aktiviteter

Gun-Marie Åkerström hade studiedag för lärare.

Februari

I samband med årsmötet 20/2 visades en fotoutställning med Roland Öhmans bilder.

Mars

Den 17:de mars gick flyttlasset, det var mycket som skulle ordnas innan vi hade en fungerande forskarlokal i Råbäcksgården.

En stor del av utrustningen skänktes av medlemmar t ex gardiner, kaffebryggare, lampor m m. Biblioteket hade en del bokhyllor och hyllplan som vi fick överta.

Från SJ fick vi bokhyllor och mappskåp.

Vi deltog även i Vinterfesten med skärm-utställning som visade bilder av gamla

Boden med anledning av firandet av Bodens 75:års jubileum.

Gun-Marie Åkerström var handledare för 4 elever från Björknässkolan i Släktforskning.

April

I samarbete med studieförbundet SKS arr. ett offentligt möte i Församlingsgården där avdelningsdirektören i Riksantkvarieämberet Lennart Klang berättade om fornynd i Boden-Överluleå-området.

Maj

I Norrlands Motorhistorikers utställning i ishallen deltog vi med en fotoutställning på 100 bilder om gamla Boden. Vi hade även bokförsäljning samt berättade om vår verksamhet. Bilderna som visades hade Roland Öhman reproducerat.

Ordningsregler för Råbäcksgården utarbetades i samråd med biblioteket.

Björn Fredriksson deltog som historisk guide på en bussresa Gällivare-Strömsund för Bodens näringslivsstiftelse, kommunalråden från Luleå, Gällivare och Jokkmokk med flera.

Kristina Öhman berättade på en Rotary-lunch om Bodens historia, en historisk tillbakablick med namnet "Före Boden blev stad".

Juni

I samråd med Norrbottens Museum bildades en arbetsgrupp för att ta fram ett studieprogram i släktforskning för skolelever.

Juli

Under hembygdsdagarna hade vi öppet hus i Råbäcksgården och visade gamla Bodenbilder samt informerade om föreningen och dess verksamhet.

Den studiecirkel i Gunnarsbyn som Björn Fredriksson varit ledare för om Malmens väg resulterade i ett monument över sörbybon Per Andersson, Gällivare-malmens erkände upptäckare, vilket avtäcktes den 17 juli i Sörbyparken.

Anna-Greta Johansson har medverkat i en studiecirkel i Gemträsk. Den gav som resultat en hemvändardag den 23 juli med

utställning av gamla jordbruksredskap mm. En dokumentation "Träskare", som är en historisk tillbakablick och berättelser om och kring byarna Gemträsk, Mellerträsk, Smedträsk, Pålslandet och Trehörningen.

Augusti

Vid Släktforskarförbundets riksstämma i Örnsköldsvik deltog Gunnar Glaas och vid ordförandekonferensen Björn Fredriksson.

September

Björn Fredriksson deltog i Studio 3:s kulturtimme och berättade om "Malmens väg"

Vi medverkade vid Näringslivsstiftelsens arrangemang "Skördefesten" som hölls på området kring de gamla gårdarna vid kyrkan.

Oktober

Medlemsmöte hölls den 2 oktober, det kombinerades med ett offentligt möte där museichefen Majvor Östergren Norrbottens museum var föredragshållare.

Lördagen den 8 oktober var vi värdar för Övre Norrlands Forskarföreningars möte. 1:e arkivarie Lars Eriksson från Krigsarkivet i Stockholm gästtalade. En skärm-utställning "Den indelte soldatens liv" visades för deltagarna.

Björn Fredriksson berättade på en Rotary-lunch om "Malmens väg".

November

Samarbetsavtal tecknades med kulturförvaltningen. Avtalet går ut på att vi skall sköta den dagliga servicen dvs tömma papperskorgar och hålla ordning i lokalen, samt att biblioteket står för städning, telefon och hyra.

Vid medlemsmötet den 20 november berättade f d kommunalrådet Uno Wikström minnen från sin kommunala gärning.

Under skyltsöndan deltog vi med ett bokbord och en skärmutställning med handl. om stadsbildningen 1919.

Efter en gåva av Knut Isaksson har vi köpt in mikrokort över Edefors församling.

December

Hyreskontraktet på kammaren för tiden 940501-950801 undertecknades. Kommunen lämnar ett hyresbidrag, som motsvarar 60% av hyran.

Övriga aktiviteter

Soldatforskningen har fortsatt under året. Björn o Eila Fredriksson G-M Åkerström samt undertecknad har samlat cirka 2500 namn på soldater.

Under våren spelades in en serie av 8 korta radioprogram i närradions Studio 3:s serie "Före Boden blev stad".

Studieverksamhet

Gun-Marie Åkerström har lett en studiecirkel på dagtid och två på kvällstid i släktforskning i ABF:s regi.

Undertecknad har lett två studiecirkelar på kvällstid i släktforskning i SKS:s regi.

Övrigt

Råbäcksgården har under tiden mars-decembe

Gården har under tiden mars-december haft 2348 bokförda besökare. I juli delade föreningen ut en Bellmanslott till den 1000:de besökaren och i början av november till den 2000:de.

Arne Isaksson

GÅVOR TILL FÖRENINGEN.

Sedan förra numret har vi fått gåvor från:

Ann-Britt Axelsson	Gällivare
Karl-Erik Engelmark	Boden
Barbro Johansson	Boden
Rolf Fredriksson	Boden
Margareta Sandberg	Boden
Rune Johansson	Boden
Carina Livbom	Boden
Lennart Hansson	Sörbyn

Ett varmt tack från styrelsen till ovan nämnda personer för deras generösa gåvor.

HAR DU BETALT MEDLEMSAVGIFTEN ???

I förra numret av Medlemsbladet skickade vi med inbetalningskort för medlemsavg. för 1995.

De flesta medlemmarna har betalt, men vi saknar ännu avgiften från några.

Om ni har tänkt stå kvar som medlem - vilket vi hoppas - så betala snarast in medlemsavgiften.

Nästa nummer av Medlemsbladet kommer bara att skickas till de som betalt avgiften för 1995.

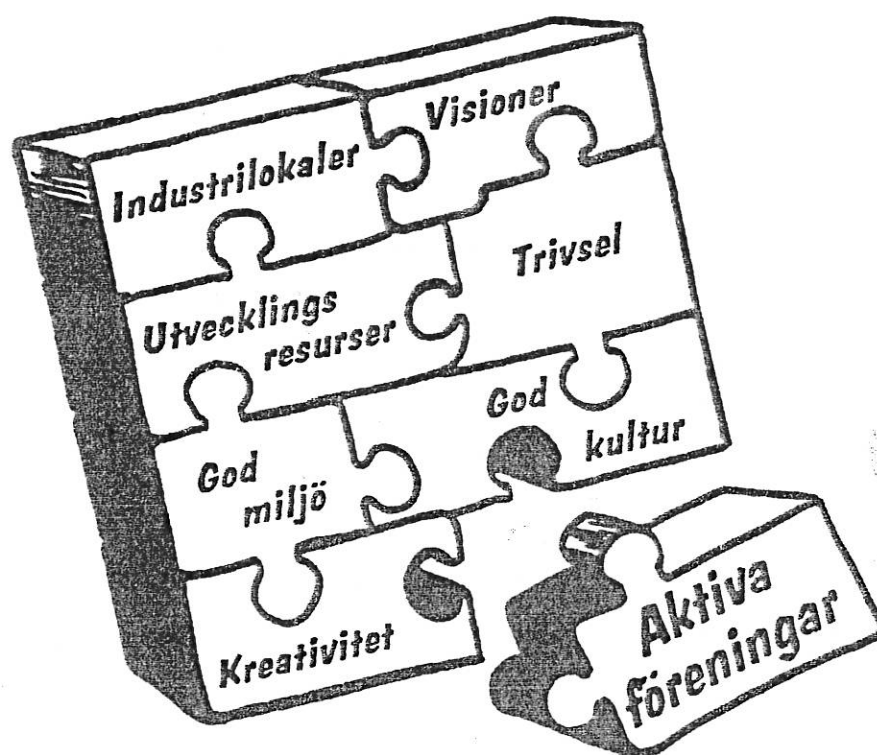
Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning retur med nya adressen till:

BODEN ÖVERLULEÅ FORSKARFÖR.
Gun-Marie Åkerström
Kvarngatan 17
96134 Boden

B

Föreningsbrev

90-TALET'S PUZZELBITAR

För att Boden ska få en positiv framtid behövs en helhet som fungerar. Föreningslivet har en viktig uppgift. Där finns du och dina idéer i centrum. Boden har plats för din pusselbit.

Fördel Boden!

– dina idéer i centrum